

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Військова психологія

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Код та назва спеціальності, галузь знань	053 Психологія 05 Соціальні та поведінкові науки
Тип та назва освітньої програми	Освітньо-професійна програма «Психологія»
Статус навчальної дисципліни	Обов'язкова компонента (ОК-17)
Курс, семестр викладання	3 курс, 5 семестр
Трудомісткість навчальної дисципліни	5 кредитів ЄКТС (150 академічних годин), з них: денна (очна) форма навчання: лекц. – 20 год., практ. зан. – 36 год., самост. роб. – 94 год.; заочна форма навчання: лекц. – 12 год., практ. зан. – 16 год., самост. роб. – 122 год.
Мова викладання	Українська
Кафедра	Кіберпсихології та реабілітації
Факультет	Бізнесу та соціальних комунікацій

Розробники / викладачі

СНІГУР Людмила Анатоліївна
в.о. завідувача кафедри кіберпсихології та реабілітації,
доктор психологічних наук, професор

E-mail: Snigur_L_a@ukr.net
Тел.: +380674177875

Консультації: щовівторка з 13⁰⁰ до 14⁰⁰ год.,
каб. 107 (головний корпус)

Загальна інформація про дисципліну

Мета дисципліни	формування професійної компетентності майбутніх фахівців у сфері військової психології, розвиток системи знань, умінь і навичок щодо дослідження особистості воїна та військового колективу, розуміння психічних процесів, властивостей та станів у військовій діяльності, оволодіння теоретичними і практичними засадами психологічної підтримки, профілактики та подолання конфліктів, забезпечення згуртованості, дисципліни й ефективної взаємодії в умовах військової служби.
Компетентності, формуванню яких сприяє дисципліна	ЗК-2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності СК-1. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології СК-3. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків СК-5. Здатність використовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій СК-8. Здатність організовувати та надавати психологічну допомогу (індивідуальну та групову) СК-9. Здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну відповідно до запиту
Програмні результати навчання	ПРН-1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання ПРН-5. Обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проєктивні методики тощо) психологічного дослідження та технології психологічної допомоги ПРН-11. Складати та реалізовувати план консультативного процесу з урахуванням специфіки запиту та індивідуальних особливостей клієнта, забезпечувати ефективність власних дій ПРН-12. Складати та реалізовувати програму психопрофілактичних та просвітницьких дій, заходів психологічної допомоги у формі лекцій, бесід, круглих столів, ігор, тренінгів, тощо, відповідно до вимог замовника

Програма дисципліни

Тема 1. Теоретичні засади військової психології	Предмет методи та завдання військової психології. Методологія психології та використання методів у практиці професійного навчання та виховання особистості.
Тема 2. Психологія особистості воїна	Поняття особистості у психології, становлення особистості воїна і громадянина. Структура особистості та розвиток індивідуальності. Становлення особистості воїна і громадянина у сім'ї. Теоретичні підходи до становлення особистості як громадянина. Життєвий шлях особистості громадянина як захисника країни. Гуманістичні погляди на розвиток людини в національній спадщині. Духовність особистості як громадянина країни та її захисника. Становлення особистості в юнацькому віці.
Тема 3. Психічні пізнавальні процеси особистості воїна	Психічне життя людини та особливості процесу відчуття у військовій діяльності. Сприймання. Мислення. Пам'ять. Уява. Уявлення. Мовлення. Види і властивості уваги воїна. Методики психологічної діагностики пізнавальних процесів.
Тема 4. Анатомія, фізіологія, біологія людини та психологічні властивості воїна	Анатомія, фізіологія та біологія воїна. Темперамент та характер воїна та народу. Спрямованість. Психологічні механізми розвитку спрямованості особистості воїна і громадянина. Здібності. Емоції та почуття особистості. Воля і вольові якості особистості воїна.

Тема 5. Психологія військового колективу	Поняття військового колективу та його психологічна структура. Керівництво взаємовідносинами у військовому колективі. Основні напрямки роботи командира щодо управління громадською думкою колективу. Шляхи впливу на колективний настрій. Можливості впливу командира на колективні традиції. Стилi управління у військовому колективі. Конфлікт: попередження та подолання. Дисципліна у колективі.
---	--

Методи навчання

При вивченні навчальної дисципліни використовуються наступні методи навчання:

Інтерактивні	▪ Наочно-демонстраційні дидактичні матеріали (схеми, таблиці, діаграми, фотографії, відеофрагменти, історико-психологічні приклади). Відповіді на запитання і колективне обговорення думок здобувачів освіти (тренінги, рольові ігри).
Практичні	▪ Виконання вправ і завдань для розвитку уваги, пам'яті, мислення, саморегуляції та стресостійкості. Аналіз психолого-педагогічних та військово-психологічних кейсів (наприклад, випадки поведінки військовослужбовців у бойових умовах). Творчі роботи: підготовка есе, презентацій за темами курсу. Вправи з розвитку командної взаємодії, лідерських якостей та психологічної підтримки у військовому колективі.
Методи дистанційного навчання	▪ Відеоконференції у форматі лекцій, семінарів і практичних занять (Zoom, Moodle, тощо). Індивідуальне та групове консультування через чати, форуми, електронну пошту. Онлайн-тести, інтерактивні вправи та кейс-завдання для перевірки знань і відпрацювання навичок.

Стратегія оцінювання результатів навчання

Змістовий контент результатів навчання з дисципліни	Результати навчання з даної дисципліни, які здобувач освіти може продемонструвати та які можна ідентифікувати, оцінити і виміряти, розглядаються у вимірах 6 рівня Національної рамки кваліфікацій, що відповідає першому циклу вищої освіти Рамки кваліфікацій Європейського простору вищої освіти, а саме: Знання – сутності, предмета та завдань військової психології, її історії та методів дослідження; психологічних закономірностей становлення та розвитку особистості воїна і громадянина, структури особистості, її індивідуально-психологічних властивостей; основ психічних процесів (сприймання, мислення, пам'яті, уваги, уяви, мовлення) та їх проявів у військовій діяльності; анатомо-фізіологічних та біологічних основ поведінки людини, ролі темпераменту, характеру, здібностей, емоцій і волі у професійній діяльності воїна; психологічних закономірностей функціонування військового колективу, стилів управління, причин і способів подолання конфліктів, формування дисципліни та згуртованості; національних і гуманістичних підходів до розвитку духовності, моральності та громадянської свідомості воїна. Уміння/навички – застосовувати психологічні методи для вивчення особистості воїна та колективу; аналізувати психічні процеси та індивідуально-психологічні особливості військовослужбовців з урахуванням умов служби; розпізнавати та інтерпретувати психологічні стани, мотиви, установки і поведінкові реакції воїнів; прогнозувати динаміку розвитку військового колективу, виявляти та попереджувати конфліктні ситуації; застосовувати психологічні знання для формування колективної думки, підтримання бойового духу та військової дисципліни; розробляти та впроваджувати рекомендації щодо психологічної підготовки, адаптації та виховання особового складу. Комунікація – ефективно взаємодіяти з особовим складом у процесі навчання, виховання та виконання завдань; вести професійний діалог, аргументовано відстоювати позицію у групових дискусіях; брати участь у розробці колективних рішень,
--	---

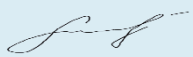
	планів роботи, психологічних заходів у військовому підрозділі; налагоджувати конструктивні взаємовідносини між військовослужбовцями різних категорій та командиром. Відповідальність та автономія – усвідомлювати особисту відповідальність за психологічний стан та згуртованість військового колективу; приймати самостійні та обґрунтовані рішення у сфері військової психології з урахуванням професійних, етичних і правових норм; демонструвати готовність до психологічної саморегуляції, витривалості та контролю власних емоцій у складних і стресових умовах; сприяти формуванню відповідального ставлення воїнів до служби, дисципліни, взаємопідтримки та захисту країни.
Критерії оцінювання	Академічні успіхи здобувачів освіти в межах даної дисципліни оцінюються за бально-рейтинговою шкалою (максимальна кількість – 100 балів), що прийнята в ДУІТЗ, з обов’язковим переведенням кількості балів в оцінки за національною шкалою та за шкалою ECTS. Відмінно (А) – від 90 до 100 балів – здобувач у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов’язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив усі або не менше 90% завдань, передбачених програмою навчальної дисципліни. Дуже добре (В) – від 82 до 89 балів – здобувач досить повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов’язкову літературу. Однак під час викладання деяких питань допускаються при цьому окремі несуттєві неточності. Правильно вирішив 82-89% письмових завдань. Добре (С) – від 74 до 81 балів – здобувач достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов’язкову літературу. Однак під час викладання деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішив 74-81% письмових завдань. Задовільно (D) – від 64 до 73 балів – здобувач в цілому володіє навчальним матеріалом, викладає його основний зміст під час усних та письмових відповідей, але з не зовсім глибоким та всебічним аналізом, обґрунтуванням та аргументацією, з недостатнім використанням необхідної літератури, допускаючи при цьому окремі неточності та помилки. Правильно вирішив 64-73% письмових завдань. Задовільно (Е) – від 60 до 63 балів – здобувач в цілому володіє навчальним матеріалом, викладає його основний зміст під час усних та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішив 60-63% письмових завдань. Незадовільно з можливістю повторного складання (FX) – від 35 до 59 балів – здобувач не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, стисло без аргументації та обґрунтування викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, поверхово розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності. Правильно вирішив 35-59% письмових завдань. Незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни (F) – від 0 до 34 балів – Здобувач частково володіє навчальним матеріалом, не у змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки. Правильно вирішив 1-34% письмових завдань.

Форма та методи контролю навчальних досягнень	Контроль успішності навчання здобувачів освіти здійснюється на засадах відкритості та академічної доброчесності. В межах даної дисципліни передбачено два види контролю: поточний (<i>тематичний, рубіжний</i>) та підсумковий (<i>семестровий</i>). Поточний контроль здійснюється протягом семестру під час проведення практичних занять; виконання завдань самостійної роботи; складання тематичних контрольних робіт, тестів тощо. Поточний контроль спрямований на перевірку: рівня підготовленості здобувача до занять; активності під час обговорення навчального матеріалу; якості виконання індивідуальних, практичних і тестових завдань; своєчасності та повноти виконання самостійної роботи. Результат поточного оцінювання є середньоарифметичним значенням отриманих балів за всі виконані завдання під час аудиторних (практичні, семінарські) занять та завдання, що виконуються під час самостійної роботи. До підсумкового контролю допускаються здобувачі, які за результатами поточного оцінювання набрали не менше 60 балів. Підсумковий контроль проводиться у формі екзамену, який передбачає перевірку рівня теоретичних знань, практичних умінь і навичок, а також здатності їх застосовувати у професійній діяльності.
--	--

Політика навчальної дисципліни	
Відвідування	Здобувачі вищої освіти самостійно планують відвідування лекційних занять, що проводяться в межах дисципліни згідно академічного розкладу. Присутність на практичних заняттях та контрольних заходах (екзамен) є обов'язковою. Важливим є своєчасне виконання індивідуальних завдань в межах самостійної роботи, передбачених програмою дисципліни.
Дотримання принципів академічної доброчесності	Підготовка усіх завдань, письмових робіт і т. ін., що виконуються в межах дисципліни, здійснюється здобувачем вищої освіти самостійно, на засадах академічної доброчесності. Викладач має право для перевірки робіт застосовувати різні програмні засоби.
Умови зарахування пропущених занять	Відпрацювання академічної заборгованості з дисципліни можливо до початку екзаменаційної сесії. Процедура узгоджується з викладачем, згідно його розкладу консультацій.
Інші умови	Навчально-методичні матеріали з дисципліни розміщені на гугл-диску НМКД та платформі Moodle, доступ до них здобувачу надається на початку вивчення дисципліни ОК-17, згідно розкладу академічних занять та робочого навчального плану ОПП «Психологія».

Рекомендовані джерела інформації	
Базові підручники та навчальні посібники	■ Гроссман Д., Крістенсен Л. Бій: психологія і фізіологія війна в часи війни та миру / пер. Андрій Накорчевський, фах. ред. Олег Фешовець. Львів : Астролябія, 2023. 720 с. ■ Павлик Н. В. Psychological support for military personnel aimed at psychological rehabilitation of post-stress psychiatric disorders : методичний посібник. Київ : Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих ім. І. Зязюна НАПН України, 2020. 84 с. ■ Стасюк В. Морально-психологічне забезпечення у Збройних Силах України / за заг. ред. В. Стасюка. Київ : Національний університет оборони України імені Івана Черняховського, 2020. 138 с. ■ Kumar Updesh (ed.). The Routledge International Handbook of Military Psychology and Mental Health. London, New York : Routledge, 2020. 604 с. ■ Ягупов В. В. Військова психологія: теорія, методологія та практика: підручник, Київ:psyhobook,2023. 517 с.

Методичні рекомендації та розробки викладачів дисципліни	▪ Психологія особистісного становлення захисника Батьківщини: монографія Авт.колектив: Л.Снігур, Л.Прудка, Т.Матієнко, Ю.Норчук, О.Пасько. За заг. ред. Л.Снігур. Юридика, 2024. 321 с. ▪ Офіцер як лідер – становлення компетентності командира десантно-штурмових військ: навчально-методичний посібник Карпенко В.С., Клименко В.М., Остапчук Т.С., Снігур Л.А. Київ-Одеса: Талком, 2023. 317 с. ▪ Реабілітаційні програми та соціальна інтеграція поліцейських та членів їх сімей в умовах воєнного стану: навчальний посібник. Л.Снігур, А.Пишна, І.Жукова, А.Денісова, С.Оніщук, Н.Домброван, О.Толмачов, Т.Остапчук, М.Цимбал. Під заг. ред. Л.Снігур. Одеса, 2023. 277 с. ▪ Військова психологія і педагогіка: формування захисника України : підручник / За заг. н. ред. Л. Снігур. Одеса: ДУІТЗ. 555 с.
Інформаційні ресурси	▪ https://www.mil.gov.ua ▪ https://www.zsu.gov.ua ▪ https://nuou.org.ua ▪ https://ngu.gov.ua ▪ https://mva.gov.ua ▪ https://www.who.int/mental_health ▪ https://www.nato.int/science/panel/hfm

Рік введення силабусу – 2025 р.	Затверджено рішенням кафедри кіберпсихології та реабілітації (Протокол від 26 серпня 2025 р. № 1)	
	В.о. завідувача кафедри	 Людмила СНІГУР
	Гарант освітньої програми	 Маріанна ТОДОРОВА